

2024-06-20
A2024/00870

Arbetsmarknadsdepartementet

Myndigheten för stöd till trossamfund
Box 14038
167 14 Bromma

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällesfrågor
Box 206
351 05 Växjö

Uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser för att förebygga och motverka antimuslimsk rasism

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för stöd till trossamfund i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor genomföra kunskapshöjande insatser för att förebygga och motverka antimuslimsk rasism.

I uppdraget ingår att ta fram och sprida en vägledning riktad till kommuner i Sverige i syfte att öka kunskapen om människors utsatthet för fientlighet mot muslimer. Vägledningen ska även ge stöd till kommuner i frågor om dialog med muslimska trossamfund och andra organisationer inom det civila samhället gällande människors utsatthet för rasism därför att de är eller uppfattas vara muslimer.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska när uppdraget genomförs bidra till att unga människors utsatthet för antimuslimsk rasism och möjligheter till dialog särskilt uppmärksammas i arbetet med de kommuner som inkluderas och till att organisationer inom det civila samhället involveras i arbetet.

I genomförandet av uppdraget ska beaktas att människor kan utsättas för fientlighet mot muslimer oavsett om de är praktiserande muslimer eller inte. Flickors och kvinnors utsatthet för antimuslimsk rasism och andra former av förtryck ska uppmärksammas särskilt.

Uppdraget ska genomföras i dialog med företrädare för muslimska trossamfund och andra relevanta organisationer inom det civila samhället, Sveriges kommuner och regioner, Diskrimineringsombudsmannen, Forum för levande historia, länsstyrelserna och andra relevanta myndigheter.

Myndigheten för stöd till trossamfund ska senast den 1 mars 2025 respektive den 1 mars 2026 delredovisa och den 1 mars 2027 slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) med kopia till Forum för levande historia. I slutredovisningen ska ingå en redogörelse för i vilken utsträckning vägledningen har spridits och hur den har kunnat omsättas i kommunernas arbete, samt en analys av hur arbetet bidrar till att kvalitetssäkra offentliga verksamheter bemötande och insatser riktade till allmänheten.

För uppdraget får Myndigheten för stöd till trossamfund under 2024 använda högst 1 500 000 kronor och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor använda högst 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet för budgetåret 2024 uppförda anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m., anslagsposten 10 Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2024. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2025 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning lämnas till Kammarkollegiet. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Oavsett vem det riktas mot är rasism eller liknande fientlighet aldrig acceptabelt. Arbetet för att förebygga och motverka olika former av rasism och liknande fientlighet fortsätter. På samma sätt som ingen människa ska behöva få sin tillvaro begränsad på grund av bristande jämställdhet, diskriminering eller hedersrelaterat våld och förtryck ska ingen heller behöva utsättas för begränsningar i den egna tillvaron på grund av andras rasism. Regeringen har beslutat ett antal åtgärder mot rasism där flera myndigheter medverkar.

Med antimuslimsk rasism, eller islamofobi, avses den form av rasism som riktas mot muslimer och människor som uppfattas vara muslimer. I arbetet

inom Europeiska unionen och Europarådet används begreppen antimuslimskt hat och antimuslimsk rasism. Fientlighet mot muslimer kan rikta sig mot personer oavsett deras individuella syn på kultur och religion. Forskning visar på att antimuslimska strömningar påverkar muslimer oavsett om de är praktiserande muslimer eller inte.

De senaste åren har flera rapporter visat hur människor drabbas av antimuslimsk rasism, bl.a. i form av diskriminering och hatbrott i sin vardag. En redovisning från Diskrimineringsombudsmannen (2022) visar att diskriminering som har samband med religion eller annan trosuppfattning förekommer inom alla samhällsområden och drabbar enskilda individer med olika religioner och trosuppfattningar samt att diskrimineringen av muslimer är omfattande. Vidare utgör hot, fysiska angrepp, problem att hyra lokaler och vissa begravningsfrågor hinder för trossamfunden. Redovisningen ger även en bild av hur muslimska elever utsätts för trakasserier av både andra elever och av lärare. Enligt Rädda Barnens rapport Vuxna – vad gör dom? (2021) uppger mer än vart fjärde barn (27 procent) bland troende muslimer att de blivit diskriminerade och/eller trakasserade.

Av Totalförsvarets forskningsinstitutets rapport En studie i fördom – Om rasistiska stereotyper i digitala miljöer (2022) framgår att muslimer och andra personer med ursprung i Mellanöstern och Nordafrika är särskilt utsatta för andras fördomar. En rapport från Brottsförebyggande rådet (Brå, 2021) visar vidare att islamofobiska hatbrott tar sig många olika uttryck och inte är avgränsade till någon särskild plats, tid eller person, men att synlighet i form av religiös klädsel bidrar till att exempelvis kvinnor kan uppleva islamofobi som en del av vardagen.

Olika former av förtryck och fientlighet kan adderas till varandra och skapa en förstärkt utsatthet. Det kan till exempel handla om personer som utsätts för rasism med anspelning på såväl hudfärg som religion, eller om personer som är föremål för rasism på grund av sin religion och samtidigt utsätts för hedersrelaterat förtryck på grund av sitt kön eller sin sexuella läggning eller könsidentitet.

I dialoger inom ramen för arbetet mot rasism har företrädare för organisationer i civilsamhället uttryckt att islamofobin har ökat efter Hamas terroristattack mot Israel den 7 oktober 2023. Företrädare för muslimska trossamfund och organisationer har även lyft fram behovet av mer dialog

med olika offentliga verksamheter. Enligt Brå:s promemoria har antalet hatbrottsmarkerade anmälningar med islamofobiska motiv som kunde identifieras under perioden 7 oktober till 31 december ökat i jämförelse med motsvarande period 2022.

Av Myndigheten för stöd till trossamfunds redovisning av uppdraget att öka kunskapen hos kommuner, regioner och myndigheter om trossamfundens roll i samhället (2023), framgår att endast ett 30-tal av Sveriges 290 kommuner uppskattas ha någon form av formaliserade kontakter med trossamfund. Av redovisningen framgår bl.a. utmaningar med att dialogerna inte bygger på ömsesidighet utan ofta sker när kommunen är i behov av hjälp i någon fråga. Myndigheten drar slutsatsen att kommuner, myndigheter och trossamfund behöver ha mer kunskap men framför allt stöd för att nå fram till varandra.

Ökad kunskap om människors utsatthet för antimuslimsk rasism hos offentliga verksamheter tillsammans med verktyg för dialog kan skapa förutsättningar för att öka ett ömsesidigt förtroende och förebygga och motverka rasism och diskriminering.

Regeringen beräknar att totalt 6 000 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Paulina Brandberg

Andrés Zanzi

Kopia till

Socialdepartmentet/HC
Kulturdepartementet/SNA
Forum för levande historia